

ادامه از صفحه اول

چالش‌های سیاست خارجی

می‌دانیم که درحال‌حاضر روسیه با وجود برتری محسوس قدرت نظامی (دومین قدرت نظامی جهان) از قدرت اقتصادی به‌مراتب پایین‌تری نسبت به چین برخوردار است. اگر پایان جنگ سرد (۱۹۹۱) را مبدأ حرکت این دو قدرت بزرگ بلوک شرق (سابق) در تحول اقتصادی قرار دهیم، دلیل اصلی خیزش اعجاز‌انگیز ازدهای سرخ و تبدیل‌شدن به دومین اقتصاد برتر جهان موهون کنارگذاشتن «سیاست خارجی مداخله‌گر» و جایگزینی آن با راهبرد «توسعه از طریق تنش‌زدایی» بود. رهبران هوشمند چین استراتژی ۵۰ساله‌ای را برای سیاست خارجی خود ترسیم کردند که در آن همه مؤلفه‌ها در خدمت رشد و توسعه چین و تبدیل‌شدن به اقتصاد برتر قرار گرفت. مهم‌ترین رویکرد در این راهبرد کاهش سطح تنش با آمریکا جز در موارد تمامیت ارضی (هنگکنگ و تایوان) بود. درحالی‌که روسیه با وجود تجربه فروپاشی شوروی سابق، از تلاش برای سلطه آمینتی و نظامی و توسعه نفوذ بر برخی از کشورهای استقلال‌یافته و استمرار رقابت با آمریکا در عرصه نظامی و فضایی دست نشست. اینک و با گذشت سه دهه از پایان جنگ سرد، روسیه همچنان قدرت دوم نظامی جهان است؛ ولی در اقتصاد جهان مقام یازدهم و پنجمین در اروپاست که بخش مهمی از این جایگاه موهون برخورداری از ذخایر عظیم انرژی است. درحالی‌که چین در برتو خردمندنی رهبران باهوش خود و رویکرد تنش‌زدایی در سیاست خارجی از کشوری فقیر در دهه‌های آخر قرن گذشته به جایگاه رفیع اقتصاد دوم جهان ارتقا یافته و با فاصله‌ای بسیار زیاد روسیه به مهم‌ترین چالش آمریکا تبدیل شده است. پیش‌بینی‌ها حکایت از ارتقای یکن به جایگاه اول در ۲۰ سال آینده دارد. مصداق دیگر تأثیر سیاست خارجی بر اقتصاد و توسعه کشور هند است. مطالعات انجام‌گرفته نشان می‌دهد تحول سیاست خارجی این کشور از آرمان‌گرایی به واقع‌گرایی و تلاش برای تنش‌زدایی و ارجحیت ملاحظات توسعه در تدوین رویکرد سیاست خارجی این کشور مهم‌ترین نقش را در توسعه حارق‌العاده این کشور داشته است. به بیان واضح‌تر هند با اتخاذ سیاست خارجی توسعه‌گرا بر پایه واقع‌بینی، مسیر هموار رشد و توسعه اقتصادی را فراهم کرد. ایران در سیاست خارجی خود با چالش‌های متعددی درگیر است و تا زمانی‌که با برگران این چالش را از دوش خود برندارد، نمی‌توان آمیدی به تحول اقتصادی که شاخص‌های آن در سند بالادستی افق ۱۴۰۴ ترسیم شده، داشت. در این یادداشت موزج به طور اختصار به برخی از این چالش‌ها اشاره می‌کنم.
۱- مهم‌ترین چالش سیاست خارجی ایران، به ثمر رساندن مذاکرات هسته‌ای و برون‌رفت از تحریم‌های منتج از آن است. قریب به دو دهه است که اقتصاد کشور گروگان «بحران هسته‌ای» است؛ بحرانی که بر همه شئونات اقتصادی واجتماعی کشور تأثیر گذاشته و در صورت عدم برون‌رفت از این ایران مانند دو دهه گذشته تهدیدی امنیتی برای جهان به شمار خواهد رفت. به نظر می‌رسد دولت هم با درک این شرایط درصدد حل‌وفصل آن از طریق مذاکرات وین و احیای برجام است.

۲- چالش دیگر سیاست خارجی کشور، آرام‌سازی روابط با منطقه است. ایران در محیط پیرامونی با مشکلات متعددی روبه‌روست و بی‌تعارف با هیچ‌یک از همسایگان روابطنی آرام بی‌دغدغه ندارد. آمریکا با استفاده از این شرایط و بزرگ‌نمایی خطر ایران، طرح موسوم به «صلح ابراهیم» را پیش برد و توانست روابط سیاسی ایران را چند کشور عرب را که از زمان معاهده کمپ دیوید (۱۹۷۸) بین اسرائیل و مصر بی‌سابقه بود، برقرار کند. در منطقه ما امارات متحده عربی و بحرن روابط تمام‌عیار سیاسی با اسرائیل دارد. در کمتر از یک سال از زمان برقراری این روابط، بیش از ۴۰ سفر از سوی مقامات اسرائیل در بالاترین سطح به امارات انجام شده است. سفر نخست‌وزیر این رژیم و به‌تازگی رئیس‌جمهور و زمزمه‌های همکاری‌های تکنولوژیک در عرصه‌های نظامی و امنیتی و همچنین شکل‌گیری اتحاد نظامی بین برخی از کشورهای منطقه با اسرائیل را که تهدیدی عملی علیه کشور است، نمی‌توان دست‌کم گرفت. به یقین در تبیین شکل‌گیری تحولات چند سال اخیر و حضور سیاسی-امنیتی اسرائیل در مرزهای جنوبی (امارات، بحرین و به طور غیرعلنی در عربستان) با وجود پیچیدگی‌های آن، شرایط بسیار متنشج روابط ایران با این کشورها و تأثیر رقابت با کشورهای بزرگ و تأثیرگذار منطقه در حوادث عراق، سوریه و یمن تأثیر انکار‌ناپذیری داشته است.

۳- یکی از مهم‌ترین اولویت‌ها و شاید اولویت اصلی سیاست خارجی کشور «محور مقاومت» است. این در حالی است که تحولات سیاسی در خاورمیانه به شکل محسوسی به نفع رژیم صهیونیستی در حال تغییر است. تحولات منتج از طرح صلح ابراهیم عملاً به نفع اعراب- اسرائیلان خاتمه داده و نتیجه این تحول کنارگذاشتن علنی و رسمی مسئله فلسطین از سوی کشورهای عربی است. مضافا اینکه اولویت جهان در سازمان ملل و شورای امنیت حل‌وفصل مناقشه دیرپای فلسطین از طرق گفت‌وگو و راه‌حل‌های مبتنی بر مشارکت بین‌المللی است؛ اما مسئله مهم‌تر از آن جابه‌جایی «ایران و اسرائیل» در جهان عرب به‌عنوان منشأ تهدید است. با توجه به این تحولات بازنگری در روش‌ها و تاکتیک‌های پیشبرد محور مقاومت از ضرورت‌هایی است که غفلت از آن ممکن است کشور را با چالش‌ها و آسیب‌های جبران‌ناپذیری مواجه کند.

ادامه در صفحه ۹

اولین دبیر شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور در گفت‌وگو با «شرق»

امکان داشتن پارلمان محلی برای ایرانیان خارج وجود ندارد

علی اصغر شریف

وحیده کریمی

شروع به کار دولت سیزدهم با وعده تسهیل بازگشت ایرانیان همراه شده و در چند ماه اخیر یکی از دغدغه‌های جدی دولت و حتی قوه قضائیه، رفع موانع ورود ایرانیان مقیم خارج بوده است؛ تاجایی‌که که رئیسی در یک ضرب‌الاجل ۶۰روزه خواستار تهیه لایحه جامع ایرانیان خارج از کشور شده است. به گفته جلال‌زاده، رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، «یکی از مواد این لایحه درباره تشکیل مجلس و گعده‌های ایرانیان در کشورهای مختلف است. بر اساس این ماده، ایرانیان خارج از کشور می‌توانند مجلس محلی تشکیل دهند و نمایندگان مجالس محلی در مجلس شورای اسلامی حضور یابد». پیشنهادهی که به گفته اولین رئیس شورای عالی ایرانیان خارج از کشور، نه‌تنها هرگز عملی نخواهد شد، بلکه امکان اجرا ندارد و راهکار را باید در احیا و تقویت شورای عالی ایرانیان خارج دانست. البته به گفته شکردوست، نکته مهم در رفع موانع ایرانیان خارج‌نشین، همراهی قوه قضائیه است؛ زیرا مهم‌ترین چالش ایرانیان در کشورهای بیگانه، حقوقی و قضانی است. «شرق» در گفت‌وگو با علی‌اصغر شکردوست به بررسی ابعاد مختلف راهکارهای پیش‌روی دولت سیزدهم برای تحقق شعار تسهیل بازگشت ایرانیان پرداخته است.

اگر رؤسای سه قوه حضور داشته باشند، طبق مصوبه قبلی همراه با حضور هشت وزیر و رؤسای سازمان صداوسیما، فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رئیس مرکز مشارکت امور زنان نهاد ریاست‌جمهوری و به‌علاوه چند کارشناس زده یقیناً خروجی‌هایی خواهند داشت که مؤثر است و می‌تواند به سازوکار مناسبی دست یابد.

اولین رئیس شورای عالی ایرانیان ادامه داد: در شرایط فعلی که جایگاه دبیرخانه در یکی از معاونت‌های وزارت خارجه تعریف شده، شرایط برای اقدامات همه‌جانبه فراهم نیست؛ هرچند جای تشکر دارد که سه وزیر امور خارجه شخص مناسبی را برای تصدی این سمت انتخاب کردند، ولی این‌س جایگاه باید ارتقا داده شود و زیر نظر مستقیم رئیس‌جمهور باشد تا با هماهنگی سایر قوا، بتواند مصوباتی داشته باشد که منجر به عملکردی برای اعتمادسازی میان ایرانیان مقیم خارج شود و اگر چند مورد افراد سرشناس به داخل بیایند و مشکلاتشان رفع شود، بهترین عملکرد برای افزایش اعتماد خواهد بود. با توجه به تجربه‌ای که ما در رابطه با ایرانیان خارج‌نشین داشتیم، باید تأکید کنم باید موانع بازگشت ایرانیان به کشور را رفع کنیم، نه اینکه قصدمان بازگرداندن آنها به کشور باشد. شکردوست توضیح داد: زیرا، بسیاری از ایرانیان در جاهایی که حضور دارند، می‌توانند کمک‌های مؤثری به کشور داشته باشند؛ به‌خصوص برای افرادی که در کشورهای دیگر منشأ اثر هستند. چه بسیار کسانی که حضورشان در ایران برای مشاوره یا تدریس چندترمی و سرمایه‌گذاری مفیدتر باشد تا بخواهیم حضور مداوم در ایران داشته باشند.

سرمایه افراد از سوی افراد و سازمان‌های معلوم و نامعلوم به مخاطر نیستند

اولین رئیس شورای عالی ایرانیان در رابطه با وعده مکرر مسئولان مبنی بر عدم ممنوع‌الورودی ایرانیان برای ترغیب به بازگشت آنها نیز گفت: درست است ما ممنوع‌الورود نداریم و هر ایرانی می‌تواند به وطن خود وارد شود، اما بعضی وقت‌ها گذرنامه این افراد به محض ورود به کشور اخذ می‌شود که مشکلات و ترس از عواقب بازگشت از آنجا ناشی می‌شود. او ادامه داد: صریح بگویم، سرمایه‌ترسو است. اگر سرمایه‌گذار اطمینان داشته باشد سرمایه‌اش به مخاطره نخواهد افتاد، برای سرمایه‌گذاری اقدام خواهد کرد؛ مخصوصا که ایرانیان خارج از کشور، هم عرق ملی به کشور دارند و هم سرمایه‌گذاری در ایران را سودآور می‌بینند و فعالیت در ایران برایشان جذاب خواهد بود. همچنین باید تأکید کنم که از نظر قوانین، قانون سرمایه‌گذاری خارجی ما بسیار مترقی است و قوانینی در دورانی که بنده نماینده مجلس بودم، تصویب شده که کارایی بسیاری دارد. حتی تضمین داده شده که اصل سرمایه و سود آن حتی در زمان بروز حادثه نیز بازگردانده شود. تنها مسئله، اعتماد است. اگر بتوانیم این اعتماد را در ایرانیان مقیم خارج به وجود بیاوریم که سرمایه آنها از سوی افراد دستگاه‌های معلوم و بعضاً نامعلوم به مخاطره نخواهد افتاد، یقیناً شاهد ورود سرمایه خواهیم بود. شکردوست تأکید کرد: ایجاد یک اعتماد و دادن تضمین که به نظم کار بسیار سختی نیست، گرگشاست و بسیاری از ایرانیان که اندوخته درخورتوجهی هم

سیاست

ایرانیان خارج موضوع حائز اهمیتی است؛ اما پیشنهادهای فعلی که مطرح شده، چاره‌ساز نیست.

او با بیان این‌ جمله که ایرانیان خارج چند دسته هستند، آتهایی که از پیش از انقلاب مقیم کشوری خارجی بوده‌اند، آتهایی که اوایل انقلاب کشور را ترک کردند و آتهایی که در این سال‌ها به فراخور شرایط خود کشور را ترک کرده‌اند که مهاجرت نخیکان ذیل همین گروه قرار دارد، به جز اندکی که در دسته براندازها قرار دارند و حساب خود را از کشور و ملت ایران جدا کرده‌اند، مابقی دل در گرو ایران دارند و شاید نخواهند یا نتوانند برای زندگی به ایران بازگردند؛ اما می‌توان برای مشاوره و تدریس و موارد این‌چنینی از تجربه و دانش آنها کمک گرفت.

فعالیت ۴ کارگروه مشکلات ایرانیان مقیم خارج را رفع خواهد کرد

شکردوست در دسته‌بندی چالش‌ها و مشکلات ایرانیان خارج هم گفت: ایرانیان خارج از کشور را می‌توان در چهار کارگروه دسته‌بندی کرد. کارگروه حقوقی و کنسولی، کارگروه اقتصادی و بازرگانی، کارگروه فرهنگی و رسانه‌ای، کارگروه آموزش و تحقیقات که مسائل ایرانیان مقیم خارج در این موارد مختلف می‌تواند در این چهار کارگروه حل‌وفصل شود.

در کارگروه حقوقی و کنسولی که مطمئنا مهم‌ترین نقش را در رفع موانع ورود ایرانیان برعهده دارد، مسائل قضائی افراد مطرح است که در شورای عالی، ریاست این کارگروه وزیر امور خارجه تعیین شده بود که البته وزیر دادگستری هم عضو شورای عالی بود؛ اما خود وزیر دادگستری برای هماهنگی با قوه قضائیه مشکلات بسیاری

داشت؛ بنابراین تأکید می‌کنم که حضور رئیس قوه قضائیه در شورای عالی ایرانیان و نظارت مستقیم ایشان در حل مشکلات قضائی ایرانیان بسیار مفید خواهد بود. این کار مهمی است که حتما مرضیه خاندون هم هست. حقوق افراد بسیاری از سوی اشخاص ایپمال شده و فریادشان شنیده نشده است. وقتی رئیس قوه قضائیه در جریان این دغدغه‌ها قرار گیرد، حتما برای احقاق حق ایرانیان مقیم خارج اقدام خواهد کرد.او در توضیح دستاوردهای شورای عالی ایرانیان هم گفت: برای نمونه ما از آمریکا ۵۲ پرونده برای پیگیری به ایران آوردیم، تا وقتی مسئولیت بدخواه‌ها شورا را داشتیم، ۴۰ مورد آن شکایت‌ها حل شد. برای نمونه استاد دانشگاهی از دانشگاه تهران به همراه همسرش از دانشگاه اخراج شده بود؛ زیرا برای افتتاح دانشکده کشاورزی شاه به دانشگاه آمده بود، او به‌عنوان رئیس دانشکده و همسرش به‌عنوان اولین دانشجوی زن کشاورزی کنار شاه عکس گرفته بودند. همین امر سبب اخراج آنها شده بود. آنها از ایران مهاجرت کرده و ۳۰ سال بود ساکن آمریکا بودند. فقط یک خواسته داشتند که رفع حکم اخراجی از پرونده نه برای اعاده حیثیت بود، نه پولی می‌خواستند و حتی خسارتی. در ایران تحقیق کردیم، حتی عکس آنها با شاه به در پرونده نبود و فقط یک حکم اخراج در پرنده ثبت شده بود که در نهایت آن را حذف کردیم.

بارفغ مشکلات همسر شهید فاطمی و همسر ابتهاج اعتماد بسیاری جلب شد

در لندن سمیناری داشتیم که دو خانم به من مراجعه کردند؛ یکی همسر شهید فاطمی و دیگر همسری ابوالحسن ابتهاج، همسر فاطمی در شرایط سخت مالی قرار داشت که توانستیم حقوق بازنشستگی مرحوم فاطمی را برای او مقرر کنیم و شرایط بازگشت خانم ابتهاج را که شرایط مالی بسیار خوبی هم داشت، فراهم کردیم. همین حضور همسر ابتهاج سبب شد بسیاری بگویند وقتی او توانسته به ایران بازگردد، حتما ما هم می‌توانیم و اعتماد بسیاری جلب شد.شورای عالی ایرانیان منشأ آثار خیلی مهمی بود و می‌توانست با ارتباطی که با رئیس‌جمهور و دستگاه‌های اجرائی داشت، مشکلات را به صورت آسان و در کمترین زمان حل کند. مهم‌ترین ویژگی ایرانیان خارج از کشور این بود که می‌دانستند به کجا باید مراجعه کنند و از کجا باید مسائل را پیگیری کنند تا گرفتار دلال‌های وکیل‌نما و کارچاق‌کن نشوند.

نیازی به قانون‌گذاری جدید نیست

او در پاسخ به این سؤال که برای تسهیل بازگشت ایرانیان نیاز به قانون‌گذاری داریم یا خیر، هم گفت: به نظر من الان با کمبود قانون مواجه نیستیم. اگر جایگاه دبیرخانه ارتقا پیدا کند و رؤسای قوای مقننه و قضائیه اضافه شوند، هیچ کمبود قانونی نداریم. براساس اصل ۱۷۴ قانون اساسی و آیین‌نامه‌ای که دولت تصویب کرده، می‌توانیم وضعیت ایرانیان خارج از کشور را سامان بدهیم. در نظر قانون کمبودی وجود ندارد و فقط باید به قوانین موجود عمل شود.او در پایان راهکار کوتاه‌مدت برای حل مشکلات ایرانیان خارج از کشور را همراهی قوه قضائیه با تعیین قاضی مسبوط‌المیاد دانست که بتواند به پرونده‌های ایرانیان با دقت و سرعت و اختیار رسیدگی کند.

روزنه

سخنگوی هیئت‌رئیس مجلس:

مجلس برای تصویب اصلاح قانون سلاح آماده است

● **ایسنا:** سیدنظام‌الدین موسوی، سخنگوی هیئت‌رئیس مجلس، عنوان کرد: در سال ۱۳۹۹ این لایحه مجدداً اعلام وصول و در دستور کار مجلس قرار گرفت؛ اما با توجه به تغییر دولت، براساس قانون آیین‌نامه داخلی مجلس مقرر شد دولت جدید درخصوص لوایح در دستور کار مجلس اعلام تصمیم کند که دولت در آذر امسال موافقت خود را برای ادامه رسیدگی به این لایحه اعلام کرد و مصوبه کمیسیون امنیت ملی نیز در نوبت رسیدگی مجلس قرار گرفت، او در ادامه گفت: مجلس برای اصلاح قانون مذکور به نفع نیروهای مسلح و تأمین امنیت کشور آمادگی دارد. براساس ایرادهای مطرح‌شده از سوی نهادهای ذی‌ربط، به نظر می‌رسد لازم است که ستاد کل نیروهای مسلح در هماهنگی با معاونت حقوقی دستگاه قضائی در لایحه تقدیمی اصلاحات لازم را به عمل آورد و لایحه را مطابق شرایط جدید به‌روز کند تا با رفع نواقض شاهد اصلاحات جدی و مؤثر در این قانون باشیم.

پخش نمایش رادیویی زندگی رهبر انقلاب

● **روابط‌عمومی** رادیو نمایش: روایت نمایشی فرازهایی از مقاطع سنی کودکی و نوجوانی حضرت آیت‌الله سیدعلی حسینی‌خامنه‌ای، رهبر انقلاب، در قالب نمایش رادیویی «طلوع» به مناسبت ایام دهه فجر و در آستانه ۲۴ بهمن، از رادیو نمایش پخش می‌شود. کارگردان این نمایش رادیویی، شهریار زمانی است.زمان پخش این نمایش پنجشنبه ۲۱ بهمن‌ماه ساعت ۲۱ از رادیو نمایش است و جمعه ۲۲ بهمن‌ماه ساعت هشت صبح، تکرار آن پخش می‌شود.

عضو فراکسیون زنان در مجلس یازدهم:

در حال پیگیری لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشونت هستم

● **ايلنا:** الهام آزاد، عضو فراکسیون زنان در مجلس یازدهم، گفت: فراکسیون زنان مجلس و مرکز پژوهش‌های مجلس در حال بررسی لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشونت هستند و ان‌شاءالله بتوانیم این لایحه را هر چه سریع‌تر تصویب و به صورت اجرائی دربیاوریم و شاهد این نوع حوادث دیگر نباشیم. با توجه به اینکه هیچ قانونی که دارای ضمانت اجرائی باشد، در این حوزه بربره‌ر زنان وجود نداشته است، متأسفانه شاهد این نوع حوادث هستیم.افزود: عملاً فکر می‌کنم بررسی این لایحه در سال آینده در صحن مجلس عملی خواهد شد. البته ما پیگیری می‌کنیم که این‌س لایحه را زودتر در نوبت بررسی در صحن قرار بدیم. البته همان‌طور که گفتم، از ابتدای اسفند لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در صحن بررسی خواهد شد و ان‌شاءالله که بتوانیم بعد از بررسی لایحه بودجه این لایحه را در صحن مطرح کنیم و بتوانیم سریع‌تر آن را به سرانجام برسانیم.

علی مطهری:

هر دو حیوان آدم‌نما در ملا عام به دار آویخته شوند

● **خبرآنلاین:** علی مطهری، نماینده پیشین مجلس و فعال سیاسی، در توئیتی نوشت که دو حادثه شرم‌آور برای ایران، یعنی بریدن سر همسر ۱۷ساله و با آن دور افتخار در اهواز زند و دیگر قتل مأمور پلیس با قمع در شیراز، قوه قضائیه را در آزمون سختی قرار داده است. باید هر دو جانی و هر دو حیوان آدم‌نما جداکنر تا یک هفته آینده در ملا عام به دار آویخته شوند.

رئیس سازمان اطلاعات سپاه:

رژیم صهیونیستی ۸۰ سالگی خود را نخواهد دید

● **مهر:** رئیس سازمان اطلاعات سپاه، حجت‌الاسلام حسین طائب، گفت: مردم چهل‌وسومین بهار آزادی را در شرایطی جشن می‌گیرند که افول هژمونی آمریکا را شاهد هستیم و برآورد برخی سیاست‌مداران و تحلیل‌گران این است که رژیم صهیونیستی ۸۰ سالگی خود را نخواهد دید؛ بنابراین دشمن همه تلاش خود را برای انجام خرابکاری‌ها در داخل کشور در دستور کار قرار داده که انسجام دستگاه‌های اطلاعاتی در دوره جدید، اشراف اطلاعاتی و مقابله با سرویس‌ها و عناصر آنها را افزایش خواهد داد.او افزود: جمهوری اسلامی ایران با ارتقای توان داخلی و قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی، کام دوم انقلاب را بلند برمی‌دارد.

دادستان عمومی و انقلاب تهران به صورت سرزده از اوین بازدید کرد

● **ايلنا:** علی صالحی، دادستان تهران، به صورت سرزده از اوین بازدید کرد. او هدف از این بازدید را اجرای دستورات رئیس قوه قضائیه درباره وایلاش و بررسی پرونده‌های متهمان و زندانیان، ارتقا و بهبود وضعیت نظام زندانبانی و تعیین تکلیف پرونده‌های دارای بازداشتی موقت عنوان کرد. صالحی افزود: علاوه بر دادیاران ناظر زندان، برای قضات پرونده‌ها هم برنامه‌های بازدید مستمر از ندامتگاه‌ها پیش‌بینی شده است.